

cent — og den Beregning, hvad 3 pCt. udgjorde af de Capitaler, der indestod i den sjældneste og dyreste Creditforening. Jeg forstod heller ikke, hvad Betydning det skulde have, hvad den ærede Taler anførte som noget høist mærkeligt, der vel fortjente at komme i Betragtning, naar der var Tale om denne vigtige Sag, nemlig at Creditsforeningerne udførte den dem statutmæssig paalagte Amortisation paa den Maade, at de istedetfor at opkjøbe Obligationer ved Godtrækning bestemte, hvilke Obligationer der skulde indløses, og betalte dem da fuldt ud. Naar man seer, hvilke Beløb der for Dieblisset amortiseres, og fordeles det paa den hele Obligationsmasse, kan jeg ikke forestille mig, hvorledes de maae være situerede, der kunne formene, at der paa Pengemarkedet skulde tages Hensyn til den Omstændighed, at en enkelt Obligation kunde blive udtrukken og betalt med sit fulde Beløb. Ja, om 50 Mar maaste, ellers maatte der være — jeg vil ikke paa nogen Maade dermed krænte disse Obligationer — en uhyre høi Cours paa Lotteribilletter. Der bliver ogsaa hvert Mar udstedt en Mængde af dem, men ingen af dem kommer paa Markedet, og det skulde vise sig, dersom de kom paa Markedet, at de ikke vilde naae nogen højere Priis, fordi nogle af dem blive udtrukne. Det kan heller ikke være min Afgt at ville særlig gaae ind paa, hvad den høitærede Minister anførte. Kun kan jeg ikke undlade at dvæle ved, at det var mig høist paafaldende at see den Omhyggelighed, hvormed den høitærede Minister bestræbte sig for at godtgjøre den ubestridelige Sandhed, at Amortisationen i og for sig er en Foranstaltning, der har en afgjørende Indflydelse paa et Papiers Cours paa Pengemarkedet. Det er sikkert og vist. Men den høitærede Minister kom ogsaa til at nedlægge en Forvaring imod — hvad jeg før har hørt Forvaringer nedlagt imod — Matematik og Logik. Jeg vil paa Matematikens og Logikens Vegne, som jeg værdig er kommen til at repræsentere i denne Discussion, da jeg har anført det Ord Matematik i mit Foredrag, bemærke, at det er særligt at gjøre en altsfor udstrakt Brug af Matematik og Logik med Hensyn til Bedømmelsen af visse praktiske Forhold. Man ledes let feil ved at troe, at Alting gaaer saa uhyre strengt

og fornuftigt til; thi der maa indbrømmes et ikke lidet Raaderum for, hvad der paa anden Maade kan faae Indflydelse; men man vilde tage mærkelig feil, hvis man troede, at det var en sær anbefaling hverken at kunne Matematik eller Logik. Det maa ikke forstaaes saaledes, at det var en ganske særlig Anledning til at nedlægge Noget, at det i og for sig stemmede med Matematik og Logik. Det troer jeg, at man maa gjøre Indvending imod. Særligt maa jeg udtale, at i disse Forhold har Matematik — jeg vedbliver med dette Ord — en overordentlig Indflydelse. Det er ganske mærkeligt, at hvor matematiske end de enkelte i disse Handler deeltagende Personer kunne være, saa udøver dog ved Afgjørelsen Matematik sin Indflydelse over dem. Det er aldeles mærkværdigt og vilde frembyde en rig Anledning til at anfille Betragtninger over, hvor vidunderligt forskellige Forhold ere indbyrdes forbundne og sammenkædede; thi det er vist, at de fineste Beregninger ere anstillede af disse Folk ved et Slags Instinkt. Det gaaer for sig paa den Maade, at det er en Enkelt, der kan Matematik, som oplyser Sagen, og saa gaaer det lidt efter lidt op for de store Forretningsmænd, som nok skulde vide at gjøre den rigtige Opfattelse gjældende, og saa følge de Andre med. Hvis den ærede Minister et Dieblis vilde henvende sin Opmærksomhed paa et Punkt, der for os har en ikke ringe Interesse, de engeste 3 pCts. Obligationer, vilde han see, at der er den forunderligste Overensstemmelse mellem de til enhver Tid paa Markedet gjældende Priser for solide Papiere, imellem de Renter, disse Papiere give, og den bestemte Termin, til hvilken de endelig skulde være indløste. Dette staaer i en saa overordentlig nær Forbindelse med hinanden, at man i Regelen med Sikkerhed kan beregne den Priis, som disse Papiere ville komme i paa Markedet; jeg indbrømmer naturligviis, at der kan være ganske exceptionelle Omstændigheder, s. Ex. at Landet kan komme i Krig, der kan medføre saa store Perturbationer, som Matematik ikke har kunnet beregne. Jeg kommer nu tilbage fra denne Digression og gaaer over til at hente de Opmærksomheden paa, hvad der af den ærede Minister vistnok med Rigt er yttret